

COSINZEANA

REVISTA · ILUSTRATA · INTEMELIATA
 IN · 1911 · APARE · LA · 10 · SI · 25 · ALE
 FIECAREI · LVNI · DIRECTOR :
 SEBASTIAN · BORNEMISA

ABONAMENTUL:
 PE UN AN 120 LEI — 1/2 AN 60 LEI
 IN STREINĂTATE 200 LEI PE AN
 EXEMPLARUL 5 LEI

22 VI 1919

REDACTIA · SI · ADMINISTRATIA
 CLUJ · PIATA · CVZA-VODA · 16 =

Ceva despre cultură

de Gavril Todică

— Ce e cultura?

— Mulți, și mai ales multe, rostesc cu buzele acest cuvânt fără să știe adevărata lui semnificație. În general, se confundă cu instrucția, cu știința de carte, pe când în realitate știința poate fi tot așa de diferită de cultură cât de diferită e biblioteca unei universități de orga unei catedrale; pe cât de diferiți pot fi doctorii în filosofie de adevărații filosofi nedoctori. În viața zilnică putem afla destui „savanți” oameni de nimic și țărani analfabeți cu „inimă de aur”. Cineva poate să aibă șapte diplome de școale înalte și sentimentele cele mai josnice: nu vom putea afirma că e om de adevărată cultură. Cutare Doamnă poate fi absolventă de patru clase medii și încolo zăpăcită de toate fumurile „aristocrate”, orgoliu și vanitate pentruca acasă să fie adevărată „scrijtoroică și scorpie” pentru familie. Nu vom putea afirma că e cultă. Incomparabil mai cultă e „absolventa de patru clase primare”, cu bună judecată la cap, bună menajeră și adevărată conducătoare a casei și familiei, ce i-a dăruit-o soarta.

Exemple și cazuri tipice, cunoaștem și cunosc toți cetitorii.

Un amic îmi istorisia mai zilele trecute apropos de pastramă:

„Astăzi nu o mai pot consuma. Nu numai din cauza sărăturei, ci și din a unei amintiri proaste. Eram, acu-s douăzeci de ani, pe la Strihareș într-o societate de câțiva inși, la masă. Măncaram tocmai ceva pastramă, când văd pe un domn de alături că-și apasă obraji și-și scoate afara fălcile... adică dantura artificială completă. Mă înfiorai. Mă cuprinse greața. Mi-se răscolii întreg stomacul.

„De atunci mi-se face rău de căteori vorbim de pastramă”.

Ei bine, acest domn nu era om prost. Dar fost-ă el de conduită ireproșabilă între comenseni? Poate-se numi *cultură* atitudinea necuviincioasă a unui om, care își inspiră desgust pe zeci de ani? Las răspunsul în grija cetitorilor și mai ales a cetitoarelor, cari confundă cultura cu numărul anilor petrecuți pe băncile școlii.

Alte exemple clasice ni-le dă nemuritorul *Molière* în numeroase piese de ale sale. Citez, la întâmplare,

numai cazul medicului din *La jalousie du Barbouillé* („Gelosia moicului”) scena II:

Mojicul: (întâlnind pe medicul pe stradă) Am venit să Vă rog de un lucru important.

Doctorul: Trebuie că ești foarte rău învățat, foarte bătăran, foarte necioplit, amical meu, agrăindu-mă pe stradă fără să-ți iai pălăria, fără să observi *rationem loci, temporis et personae*, și începând cu un discurs slab digerat, în loc să-mi zici: *Salve vel salvus sis, doctor doctorum eruditissime!* Ei, cine crezi că sunt?

Mojicul: Zău, scuzați-mă, sunt foarte zăpăcit și nu cugetam la ce făceam dar știu prea bine că ești un om galant.

Doctorul: Știi tu de unde vine cuvântul om galant?

Mojicul: Că vine dela Ploești ori dela Pitești nu mă doare capul.

Doctorul: Să știi, că cuvântul om galant vine dela elegant. Luând pe *g* și *a* din ultima silabă, ne dă *ga*. Apoi luând pe *l*, adăugând un *a* și ultimele două litere avem *galant* la care mai punem omul și avem *om galant*. Dar încă odată, cine crezi că sunt eu?

Mojicul: Cred că ești un doctor, Dar să Vă spun ceva de năcazul, ce m'a îndemnat să Vă agrăesc. Veți știți că...

Doctorul: Să știi tu, din capul locului, că eu nu sunt numai odată doctor, ci sunt odată, de două-ori... de zece-ori doctor. 1° Pentrucă unitatea fiind baza, fundamentul, temelie și primul din toți numerii: astfel și eu sunt primul din toți doctorii, doctorul doctorilor. 2° Fiindcă două facultăți sunt necesare pentru cunoașterea perfectă a tuturor lucrurilor: simțul și priceperea. Și cum eu sunt numai simț și pricepere, e lămurit că sunt de două-ori doctor.

Mojicul: De acord. Fiindcă...

Doctorul: 3° Fiindcă numărul trei este al perfecției, după Aristot și cum eu sunt perfect, precum perfecte sunt și toate lucrările mele, se înțelege că sunt de trei-ori doctor.

Mojicul: Ei bine, domnule doctor...

Doctorul: 4° Fiindcă filosofia are patru părți: logica, morală, fizică și metafizică și cum eu le posed pe toate patru, fiind perfect versat în ele, sunt de patru-ori doctor.

Mojicul: Să mă ia dracul dacă trag la îndoială, dar ascultați-mă.

Doctorul: 5° Fiindcă sunt cinci universale: genul, specia, diferența, proprietatea și accidența, fără de cunoașterea cărora nu putem face nici un raționament bun și cum eu mă servesc de ele cu avantaj și le cunosc utilitatea — sunt de cinci ori doctor.

6° Fiindcă numărul șase este numărul muncii și cum eu muncesc fără răgaz pentru gloria mea, sunt de șase-ori doctor.

7° Fiindcă numărul șapte este numărul fericirii și cum eu am cunoaștința perfectă de tot ce ne poate face fericiți și de fapt sunt fericit cu talentele mele, îmi pot zice mie însumi: *O ter quaterque beatum!*

8° Fiindcă numărul opt este numărul dreptății în urma egalității ce se află în el, iar dreptatea și prudența cu care măsur și cântăresc eu toate acțiunile mele, mă fac de opt-ori doctor.

9° Fiindcă sunt nouă muze și eu sunt pe placul tuturor.

10° Fiindcă putând trece numărul de zece fără să repetăm pe ceilalți și cum el este un număr universal: astfel când m-au aflat oamenii pe mine, au aflat un doctor universal. Eu cuprind în mine pe toți doctorii.”

După aplicații de aceste, bietul moic, care căuta un leac contra geloziei ce-l tortura, ne apare mai simpatic decât fanfaronul și gurativul doctor.

În *Femeile savante* avem iarăș două tipuri.

Armanda se avântă în regiunile înalte ale filosofiei disprețuind ravnă spre întemeiere de familie cum râvnește sora-sa *Henrieta*, care-i zice: „La etatea mea, ce putem face mai bun, decât să atragem, sub titlu de mire, o ființă care ne iubește și pe care o iubim, iar din unirea aceasta să ne croim o viață nevinovată?” Oare nu are farmec deslegare fericită a acestui mod?

Armanda: — Doamne, cât de pe jos îți planează spiritul, dacă nu vezi plăceri mai înalte decât menajul, un idol de bărbat și mutre de copii! Dar ia de exemplu pe mama, îți înalță dorințele la lucruri mai mari disprețuind sensualitatea și materia.

Henrieta: — Cerul, cu a lui rănduială atotputernică, ne creiază pen-

tru diferite lucruri. Nu tot natul poate fi filosof. Dacă spiritul tău e născut spre elevații, la cari savanții își urcă speculațiile — al meu abia poate umbra pe pământ restrângându-se la grijile mărunte. Să nu învinuim cerul pentru rânduile lui juste, ci să ascultăm de îndemnul instinctelor noastre. Tu rămâi în regiunile înalte ale filosofiei, în timp ce spiritul meu, ținându-se pe jos, va gusta farmecul pământesc al căsătoriei. Astfel, în pornirile noastre, de sens contrar, noi amândouă vom imita pe mama; tu ca suflet și tendință; eu ca simț și plăcere; tu ca produs spiritual și lumină; eu ca materie.

Armanda: — Când vrei să imitezi pe cineva, trebuie să-i imitezi calitățile bune. Nu o poți, soro, lua de model pentru a tuși și a scuipa ca ea.

Henrieta: — Dar tu nu ai fi ceea ce mândrești, dacă mama ar fi avut numai calități frumoase. Și bine-ți

prinde, soro, că nobilul ei geniu nu s'a dedicat totdeauna filosofiei."

De prisos să mai continuăm citațiile. Am putea combina din ele volume întregi arătând civilizația falsă, cultura superficială.

Cultura adevărată isvorește din sentimente curate și numai se *intărește* prin cultura minții, prin știința de carte, prin anii de școală, precum pomul se nobilitează prin altoire, curățire și alte lucrări de „cultură”. Dacă isvorul de sentimente și idei al omului — este turbure dela origine, toată civilizația ulterioară va fi numai un strat de spolia superficială, care se va destrăma la cel dintâi vânt ploios de toamnă.

Nu ne putem entusiasma de cultura aceasta. Nu o reclamăm. În locul ei preferim de o mie de ori viața simplă, luminată de mintea sănătoasă și bunul simț nealterat de rafinăria socială.

Iuliu Chitta

Un destoinic măestru de vioare

Intamplarea a făcut, să întâlnesc într-o călătorie în orașul săsesc Bistrița, de pe malul Bistriței-române pe harnicul institutor d. Iuliu Chitta, care în decurs de câteva decenii și-a îndeplinit cu prisosință rolul

nobil de îndrumător în câmpul culturii noastre naționale.

Școala românească a avut în acest modest și sărguincios fiu al neamului unul dintre stâlpii ei cei mai rezistenți. Deși a trecut astăzi de frumoasa vârstă de 60 de ani, d. Chitta n'a părăsit încă catedra, ci cu persistență, care-i face onoare îndurând dificultățile unei vârste, înaintate își păstrează locul de luminător al tănărelor noastre vârstare, tocmai într-o epocă, când avem mai multă lipsă de astfel de elemente.

Dar ce m'a mirat îndeosebi în activitatea acestui bătrân vioiu, sănătos și vesel, a fost destoinicia, cu care mănuește daltă, pentru a scobi vioare de tot felul din prețiosul lemn de rezonanță. Într'un atelier, care-i ocupă jumătate bucătăria din locuința sa modestă dela marginea orașului se găsește instalată o masă de strung, la care harnicul măestru dibuiește pe indelete cu daltă la originalulși distractivul lui meșteșug. Ceasuri întregi — de recreație — după obosi-

toarea muncă școlară măestrul se distrează scobind cu daltă cine știe ce instrumente de artă, cari vor forma poate gloria viitorilor virtuozii.

Peretele este frumos decorat cu vioare lucrate de dânsul. Spuneau violiniștii de meserie din localitate, al căror furnisor este, că meșterul Chitta are un deosebit talent în lucrarea vioarelor, cărora știe să le dea o formă artistică și să le inspire — par'că — un sunet de o rezonanță duioasă.

Cât despre dânsul, îmi spunea, dându-mi unele explicațiuni în manuaarea daltii:

— „Am să mor și duc cu mine în groapă arta acestei meserii”.

Într'adevăr, destoinicul măestru dela Bistrița este — cred — primul român care a îmbrățișat cu atâta căldură atractivă meseria de lucrător de vioare. Atelierul acela oricât de modest, este un indiciu de bogăție însușirilor, cari zac neexploatare în firea poporului nostru.

O încurajare din partea oficialității ar porni un curent favorabil în direcția acestei frumoase îndeletniciri și ar crea un nou isvor de bogăție națională, prin întemeierea de mici ateliere industriale în acest gen.

Dar au miniștrii noștri vreme să se ocupe cu astfel de lucruri, când în Dealul Metropolei și pe străzile Capitalei se joacă cel mai odios film, înregistrat de istoria noastră politică?

Încurajarea i-o face tot instinctul lui de artist, secundat de vorbele domoale și cumiști ale unei soții credincioase, o femeie frumoasă și luminată ca chipul albit al Carmen Sylvei. Într'o altă țară un astfel de talent și-ar fi câștigat de mult admiratori în toate straturile societății și modestul atelier din bucătărie s'ar fi transformat într-o vastă fabrică de vioare, care să înalțe în cinste industria noastră națională. Și ar fi dureros, să se realizeze bănuiala măestrului, că o să îngroape cu dânsul talentul lui atât de rar în mijlocul poporului nostru și cu toate acestea atât de apreciat.

St.

Maestrul de vioare Chitta, în atelierul său.

Alchimia modernă

de Augustin Maior, prof. univ.

Veți fi cetit adesea ori, despre faimoșii alchimiști ai timpurilor trecute. Acești domni pretindeau a fi în posesiunea miraculoasei arte de a transforma metale mai simple în metale nobile, bunăoară de a produce aur din mercuriu. O lume întreagă încerca să afle acest mister al lor, dar așa se vede că Domni alchimiști nu erau dispuși să-și dea în vileag pretinsul „secret” al lor.

Din încercările alchimiștilor, de a produce metale nobile, din metalele mai „democrate” s'a aflat însă și știința cu un anumit succes.

Idealul alchimist tot ideal a rămas, dar atâta au lucrat, și au încercat în laboratorii lor, încât deși nu și-au aflat ținta, — totuși au dat de combinațiuni noi chimice, ba au și aflat câteva elemente noi. Ca să nu amintesc numai un caz, alchimistul Böttger, încercând în laboratorul său, să afle secretul miraculos de a produce aur, a ajuns în fine după multă trudă sa inventeze „porcelanul”. — S'ar putea scrie o carte conștând din mai multe volume, spre a arăta cum încercările infructuoase ale alchimiștilor, au dat rezultate utile științei și industriei.

Să nu ne mirăm dară, că mai târziu, cu evoluția vertiginoasă a științei mai noi alchimiștii cu tendințele lor de a produce aur, au ajuns în discredit, ba au fost și batjocoriți.

Dar din filozofia și concepțiile alchimiste, a rămas totuși un simbur bun. Alchimiștii se bazeau pe ideea că un element poate fi transformat în un alt element.

Astăzi, știința modernă, cu vertiginoasa-i dezvoltare, cu metodele ei precise de investigație, fie acelea experimentale, — fie teoretice, a ajuns la rezultatul, că materia nu rămâne constantă, ca elementele chimice — despre cari învățăm noi în școli, că ar fi permanente, neschimbăcioase, — că aceste elemente să transformă și ele, și că din un element oare care, cu timpul, se face, se produce un alt element.

Știința a ajuns la acest rezultat surprinzător, investigând proprietățile Radiului.

Savantul francez Becquerel și mai târziu soții Curie au aflat în decursul cercetărilor lor, nește materii, cari emiteau permanent un fel de

raze, raze cari treceau și străbăteau corpurile opace. Cercetările precise au dat rezultatul, că cauza acestor raze este un element nou: *Poloniu*, iar mai târziu s'a aflat un alt element, tot emitor de astfel de raze, anume: *Radiu*. Cercetările științei ne-au desvăluit multe proprietăți curioase ale acestor elemente: *Poloniu* și *Radiu*, proprietăți interesante, și de mare interes pentru întreaga știință, asupra cărora însă astăzi nu putem insista. S'au aflat mai târziu mai multe elemente de acest fel, numite și elemente „radioactive”.

Dar lucrul curios acum vine, anume că elementele radioactive nu sunt stabile, ci se transformă cu timpul în alte elemente, și se transformă de sine, fără nici o ingerință externă.

Scrutările moderne, au arătat că Radiul se transformă cu timpul în un alt element, în elementul numit „Emanatiune de Radiu” în formă de gaz. Dar nici aceasta „Emanatiune de radiu” care are toate proprietățile unui element, nu rămâne constant același, ci se transformă în un alt element, cunoscut mai de mult, — în „Heliu” care iară este un gaz, în condițiile normale, și care a fost considerat de toată lumea științifică ca un element.

Cercetările, dară, asupra elementelor radioactive, ne-au arătat, că aceste elemente se transformă în altele, de sine, și fără nici o ingerință străină. Nestrămutatea elementelor a fost dară dovedită, — și în alte cazuri —, ideea fundamentală a alchimiștilor, că elementele nu sunt permanente, a fost — ulterior strălucit confirmată.

Dar s'au spus adineaori, că alchimiștii cei vechi, aveau îndrăzneală de a afirma că elementele se pot transforma în altele pe cale artificială, deși ei nu au ajuns la nici un ruzultat. Dar, iată, știința modernă, în cei de pe urmă doi ani, a ajuns la acest rezultat miraculos, a transformat în mod artificial un element dat, în un altul, firește numai în cantități foarte minimale.

Savantul englez Rutherford, prin un metod foarte ingenios, metod care aci, deocamdată, nu poate fi descris, a început a bombarda moleculele și atomele elementului, în formă de gaz, a Hidrogenului, și după bombardamentul acesta, a af-

lat din Hidrogen un nou gaz tot cu proprietățile de element. Se înțelege și acest nou element, numai în cantități infime s'a putut afla de-ocamdată.

Un ideal al alchimiștilor a fost dară realizat.

Dar știința, nu s'a oprit la acest singur rezultat, de a transforma, în mod artificial un element în unul altul.

Știri mai noi, venite din America, ne confirmă o transformare nouă și mai curioasă.

În decursul unor experimente făcute în laboratoarele universității din Chicago, Domnii G. Wendt și C. E. Iron au transformat un element „Tungstenul” în elementul Heliu, în acel element, despre care am văzut, că și „Emanatiunea” de Radiu se transformă în el. Acești savanți americani, s'au folosit, de niște fire extrem de fine, fabricate din elementul „Tungsten”, și lăsând să treacă prin acest fir foarte subțite, nește descărcări formidabile de electricitate, au aflat ca rezultat și Heliu, va să zică, din Tungsten au produs un nou element.

Ulterior și aci, ideea veche alchimistă, a învins. Se nu ne mirăm dară, că astăzi mai mulți savanți, în libera lor fantazie științifică, și-au pus întrebarea, întrebare care și-au pus-o și alchimiștii, că oare nu va fi posibil, prin mijloace externe oarecare, să producem din un alt element și aur?

Până acum numai în cantități minimale, se pot produce aceste elemente noi. Un vast câmp de cercetări se desfășoară înaintea savantului dotat cu laboratorii înzestrate. Viitorul are multe surprize încă.

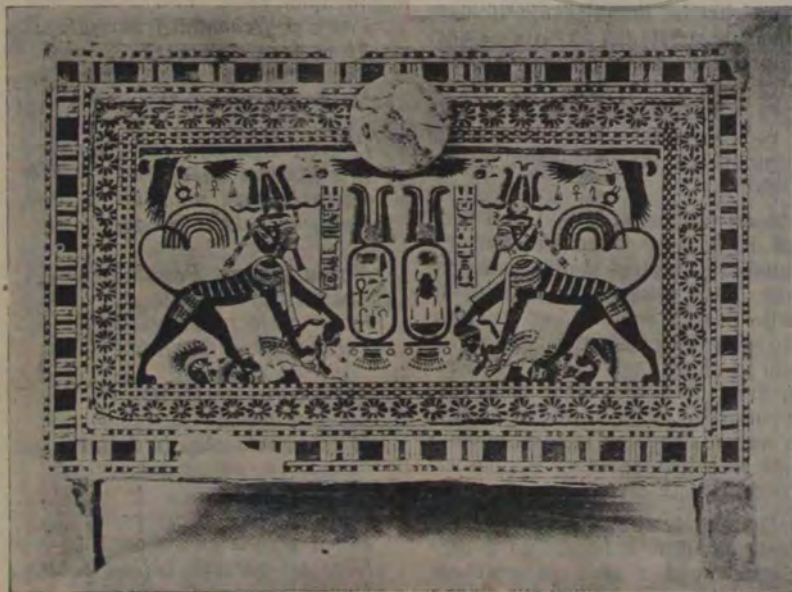
Dar și ideea alchimistă a învins, se înțelege sub altă formă, și nu așa cum ei fantazau.

Obiecte aflate în mormântul lui Tutankhamen

Obiectele, cari s'au găsit în anticamera care duce în odaia cu sicriul lui Tut-Ankh-Amen. Ceea ce bate la ochi este patul din nișoc, în formă de animal. Subt pat sunt o mulțime de saci cu alimente, puse pentru a se nutri mortul. E de însemnat, că tot aici s'au mai găsit și 4 vase de parfum, cu un lichid în ele, care subt influința soarelui și-au căpătat în parte fluiditatea.

Fața unei lăzi de tezaur din mormântul lui Tut-Ankh-Amen.

Capul unui animal care împodobește un pat regal de-al lui Tut-Ankh-Amen.

Un scăunel încruntat cu os de elefant.

Un manequin, pe care regele Tut-Ankh-Amen își ținea tunicele sale. Se crede, că înfățișarea lui este cea a faraonului vestit.

Moartea profesorului Roentgen

Inventatorul razelor X a murit zilele trecute în vârstă de 78 de ani la München. Născut la Lennep în Prusia la 1845 și-a făcut studiile la Zürich. A fost profesor de fizică la Strassburg apoi la Giessen și în urmă a ocupat o catedră la universitatea din Würzburg.

Acți a observat cel dintâi faimoase raze ultraviolete, a căror descoperire contează printre cele mai fecunde dela sfârșitul secolului al 19-lea.

Încă dela 1869 se cunoșteau așa numitele *raze cathodice*, utilizate mai ales pentru a ilumina tuburile lui Geissler, așezate în vitrina tuturor prăvăliilor ca aparate de fizică amuzantă.

Cătră 1880 profesorul englez Crookes a început un studiu metodic al razelor cathodice, atrăgând atenția cercetătorilor în această direcție. Înainte ca el să obțină rezultate serioase, întâmplarea a favorizat pe profesorul Roentgen, să descopere un nou grup de raze invizibile, capabile de a traversa corpuri opace.

S'a știut îndată, că aceste raze, numite razele X iau naștere, când o undă de raze cathodice este oprită brusc de un perete solid. S'a constatat, că ele traversează corpurile în direcție inversă cu densitatea lor sau mai exact cu masa lor atomică și că impresionează placa fotografică. Dela început descoperitorul și-a dat seama de imensele servicii, pe cari aceste radiațiuni le pot face doctorului. Oasele corpului fiind mai opace, mai rezistente razelor decât carnea, dacă se pune o parte a corpului între izvorul razelor X și între o placă fotografică învelită în hârtie neagră, razele, cari au traversat oasele, sunt mai slabe decât cele cari au trecut prin carne, și produc o urmă mai slabă. S'a ajuns astfel să se fotografieze interiorul unui corp omenesc și a localiza pe placa fotografică o rană, o fractură, sau prezența unui corp strein.

Razele X mai au proprietatea de a ataca orice celulă vie. Întrebuințate cu îngrijire ele pot aduce vindecarea sau ameliorarea unor afecțiuni grave, cum sunt cancerul și lupusul.

În fine, dela începutul războiului s'a utilizat pătrunderea razelor tot mai perfecționate, la metale. S'a creiat în metalurgie o nouă tehnică. *Radiometalografia* permite să se înregistreze fotografic orice defect mai serios, ce l-ar avea de pildă o bară de oțel. Pe de altă parte, descoperirea radioactivității porcede direct din studiul razelor X. Se știe, că aceste raze fac luminescente un mare număr de substanțe. În virtutea unei reciprocități destul de frecvente în fizică, s'ar putea crede, că inversarea florescenței unelor substanțe ar produce razele X. Ipoteza a fost formulată de matematicianul Henri Poincaré.

Henri Becquerel a voit să-l verifice. El a expus diferite corpuri luminescente în plină lumină deasupra unei plăci fotografice învelită în hârtie neagră sperând, să constate prin impresia plăcii formațiunea razelor X. Rezultatul a fost nul pentru toate corpurile, afară de o sare de uranium, care influența placa, nu numai când era izolată, ci chiar după ce a fost ținută mult timp într-o completă obscuritate.

Răsfrângerea razelor pe placă în aceste condiții a apărut ca o proprietate nouă a sării de uranium, pe care Becquerel a numit-o radioactivitate (1896).

Prof. Roentgen
'mort nu de mult,

Doi ani în urmă savantul francez Petre Curie în colaborare cu soția sa, Debierne și Bemont au descoperit radium-ul (1898).

Acestea sunt pe scurt urmările descoperirii celebre a profesorului Roentgen. St.

Sara

*Bolta ca și o mireasă
'Npodobită cu mărgele,
Stă vrăjită în lumina
Milioanelor de stele.*

*Codru'și freamătă frunzișul
Ți se pare c'aiurează...
Sus la stână'n Dealu' Mare,
Un cioban durmind visează.*

*Doarme cumpăna fântâni,
Și'n fântână un bălaur.
Patru iepurași alături
Dorm în holdele de aur.*

*Moara doarme. Pe sub treslii
Apele răsufletă'n pace...
Lin o ceață plumburie
Peste toate se desface.*

*Ca o vatră de jărătic,
Luna se ridică'n zare;
Și își scaldă chipu'n luciul
Undelor tremurătoare.*

*Totul doarme și din ceruri
Pacea sfântă lin coboară...
Doar un nor sub bolta-albastră
Printre stele se strecoară.*

Aurel Pop

Centenarul nașterii lui Ernest Renan

La 28 Februarie 1923 s'au împlinit o sută de ani dela nașterea marelui scriitor francez Ernest Renan.

Născut la Tréguer (departamentul Larron) și-a început studiile în micul seminar din orașul său natal. Tatăl său, căpitan în marina comercială a murit dintr'un accident, lăsându-l în vârstă abia de 5 ani, împreună cu un frate și o soră mai mare ca dânsul. Mamă-sa ținea o prăvălie cu articole de băcănie și mărunțisuri, din care își susținea familia.

Tânărul Ernest era o fire blândă și liniștită. Niciodată nu se amesteca în jocul colegilor săi, cari îi dăseră porecla de „domnișoară”.

Cetia mult și vara se ducea să vizeze în mănăstire. Firea lui domoală l'a indicat pentru cariera de preot.

Plecat din orașul său natal la vârsta de 15 ani, a intrat în seminarul Saint-Nicolas din Chardonnet pentru a-și continua studiile. Conducătorul acestui seminar era distinsul preot Dupanloup, care se străduia să atragă în școala sa elita celor mai mari nume ale Franței. A fost o favoare deosebită, făcută umilului Breton, de a fi fost primit ca bursier în acest seminar.

Superiorul seminarului, văzând calitățile alese ale elevului său l'a trecut ca repetitor în colegiul Stanislas. Mai târziu a trecut într'un pension laic, unde și-a luat gradele universitare până la licența în filosofie în 1847.

În timpul acesta pregătia „Istoria limbilor semitice” în 1848 prezentată Academiei de inscripții și belearte. Tot atunci a rupt-o cu biserica, din motive de credință. A dorit însă, să rămână tot preot pentru curățenia moravurilor sale.

În aceeași epocă a scris, sub influința prieteniei sale cu filosoful Marcellin Berthelot „Viitorul Științei”, care a apărut numai aproape de moartea sa în 1890.

Dela 1850—1860 Renan a cunoscut fără îndoială cei mai fericiți ani de viață. În epoca aceasta obținuse un loc de subbibliotecar la biblioteca națională.

Reputația sa de orientalist și ebreolog începuse să se afirmă. Tesa lui de doctorat asupra lui „Averroës și Averoisme” i-a ridicat-o și mai mult.

La 32 de ani Academia de inscripții și arte frumoase i-a oferit

Renan,
la vârsta de 41 de ani, după ce a publicat monumentală sa carte: „Viața lui Isus.”

un fotoliu în urma studiului asupra „Istoriei generale a limbilor semite.” Tot atunci marea revistă „La revue des deux mondes” și cotidianul „le Journal des Débats” l'au înscris printre colaboratorii lor. În acest timp Renan s'a căsătorit cu nepoata pictorului olandez Ary Scheffer, stabilindu-se la Paris împreună cu mamă-sa și cu sofa lui Henrietta.

În 1860 a fost trimis în misiune

în Fenicia tocmai în vremea când „Drusii” (o seminție de pe versantul vestic al Libanului) masacrau pe creștini, fapt, care însă nu l'a înfricat, ci l'a pasionat mai mult în cercetările lui științifice.

În drumul acesta prin Palestina a conceput marea lui operă „Viața lui Isus” care l'a făcut renumit în toată lumea. Publicarea acestei lucrări în 1863 a fost un eveniment mondial.

Imediat în urmă au apărut „Originile Creștinismului”, „Apostolii (în 1866) „Sfântul Paul” (în 1869).

În acest an s'a prezentat și colegiului electoral ca candidat al opoziției liberale în departamentul Sena și Marna. A fost însă bătut.

În 1872 în epoca de refacere morală după războiul cu Germania a scris: „Reforma intelectuală și morală”, despre care un teoretician al Monarhiei catolice, Charles Maurras a spus, că este una din cărțile sale favorite.

În 1876 a publicat „Dialoguri filosofice”. Alte trei opere de seamă „Antecrist”, „Biserica Creștină” și „Marc Aureliu” au încheiat istoria creștinismului în raport cu imperiul.

Cătră sfârșitul vieții Renan a dat la iveală „Amintiri din copilărie și din tinerețe” și „Istoria poporului lui Israel”.

A murit la 2 Octombrie 1892 în vârstă de 70 de ani după ce „experiența vieții i-a fost foarte dulce” și după ce „puțini oameni au fost mai fericiți pe pământ ca dânsul” după cum scrie în „Amintirile” sale.

ST.

Odisea unei scrisori

O călătorie interesantă a făcut o scrisoare adresată de un prieten, părintelui Alexandru Leményi din Măcișuș-Lung, p. u. Chintău. Printr'o întâmplare oarecare scrisoarea ajunge în fericitul oraș Grenoble din Franța.

Poștașul francez, cum a văzut pe ea Chintău a cetit Tsingtau, oraș în mijlocul vastului imperiu al soarelui și a scris cu cerneală roșie Chine (China).

Scrisoarea în urma acestei noi indicații a luat drumul orientului, a trecut prin portul Shanghai dela țarmul oceanului Pacific și a ajuns în Tsingtau.

Cum adresatul era necunoscut în partea locului, conștientosul ofi-

ciant dela poșta engleză a pus pe scrisoare ștampila cu indicația: Return to Sender, (înapoi trimițătorului).

După șase luni de călătorie scrisoarea a fost predată locului de origine.

Conștientositatea poștei engleze este de altcum proverbială. Următorul caz ne-o dovedește în deajuns: La poșta din Londra sosește o scrisoare din Ungaria, a cărei adresă era scrisă așa: Londó-n. (Londó este o localitate pe pusta Ungariei. Londó-n înseamnă la Londó).

Poștașul ungar a trimis scrisoarea la Londra (Anglia). Englezul rafinat a observat îndată, că ungușorul s'a grăbit. A răsfoit catalogul poștelor și a retrimis scri-

Adresa unei scrisori, pe care posta română în loc din Chintău, lângă Cluj, a expedit-o în orașul Tsingtau din China.

soarea în Ungaria cu indicația: Londă-at at Gyöngyös, adică Londó pe pusta dela Gyöngyös, dând o strașnică lecție de geografie și conștiință în serviciu funcționarilor unguri.

În România-Mare lucrurile merg și mai strașnic. Corespondența din Cluj ajunge (dacă ajunge) în comunele din împrejurime după 2—3 săptămâni. Telegramele și gazetele opoziției nu ajung nici odată la destinație. Cât despre înapoiere în

caz de negăsirea adresatului poate servi următoarea informație găsită într'un număr recent al unui ziar dobrogean:

„Comerciantul V. Călinescu, azi decedat, adresase o carte poștală unui cunoscut din București în anul 1898 luna Aprilie 17.

Serviciul poștal nu l-a găsit la adresă. Astfel cartea poștală a fost înapoiată și a sosit deundzi la Hârșova. A făcut deci 15 ani pe drum.

Către abonați!

Abonații noștri, al căror număr de abonament arătat pe adresa dășilor îl indicăm aci, încă nu și-au reînnoit pe anul acesta abonamentul. Li rugăm deci cu toată sollicitudinea, ca să binevoască a-l reînnoi fără amănare.

1, 2, 8, 14, 15, 18, 21, 22, 23, 94, 25, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 57, 37, 41, 42, 49, 52, 53, 72, 58, 60, 61, 64, 65, 67, 70, 71, 95, 73, 74, 76, 79, 83, 89, 90, 93, 12, 96, 100, 104, 107, 108, 109, 110, 112, 114, 115, 117, 118, 126, 128, 132, 133, 152, 137, 140, 141, 142, 145, 149, 153, 153, 155, 156, 157, 159, 160, 164, 171, 173, 174, 183, 185, 187, 191, 201, 205, 206, 208, 209, 210, 211, 213, 214, 215, 217, 218, 220, 225, 227, 230, 232, 235, 237, 238, 240, 241, 243, 245, 246, 248, 249, 251, 253, 254, 255, 257, 258, 265, 270, 272, 273, 275, 276, 278, 282, 283, 289, 290, 298, 203, 306, 307, 309, 312, 313, 317, 318, 320, 321, 322, 323, 328, 323, 335, 339, 341, 349, 350, 351, 355, 356, 357, 362, 364, 365, 369, 371, 373, 375, 377, 380, 381, 383, 384, 385, 388, 392, 393, 394, 395, 397, 399, 400, 402, 403, 405, 409, 410, 411, 413, 414, 416, 419, 420, 421, 429, 430, 431, 432, 443, 445, 448, 449, 451, 454, 458, 459, 465, 466, 467, 469, 470, 471, 472, 474, 475, 477, 478, 480, 482, 483, 484, 488, 489, 491, 492, 493, 495, 496, 498, 499, 504, 507, 509, 510, 512, 515, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 530, 532, 534, 535, 537, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 549, 550, 551, 555, 558, 560, 561, 562, 565, 570, 572, 673, 574, 576, 577, 583, 584, 585, 590, 591, 593, 599, 600, 602, 604, 606, 607, 608, 614, 615, 617, 621, 626, 627, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 636, 637, 641, 643, 645, 647, 649, 650, 651, 652, 653, 655, 656, 660, 662, 663, 665, 666, 680, 673, 675, 676, 677, 578, 679, 668, 682, 684, 685, 686, 688, 691, 692, 694, 696, 698, 700, 701, 702, 703, 704, 706, 710, 711, 713, 714, 715, 719, 720, 722, 725, 729, 730, 731, 732, 735, 736, 738, 741, 742, 748, 749, 750, 753, 756, 759, 763, 764, 765, 767, 772, 774, 775, 776, 777, 779, 782, 783, 786, 788, 789, 790, 792, 793, 796, 797, 802, 804, 806, 808, 809, 812, 814, 815, 816, 818, 819, 821, 822, 823, 826, 828, 829, 834, 836, 837, 838, 839, 842, 847, 848, 849, 853, 855, 856, 857, 858, 865, 865, 866, 869, 872, 879, 882, 885, 886, 890, 891, 892, 894, 899, 904, 912, 925, 926, 935.

O stea de-ar fi s'apară...

Perduți pe 'ntinsul mării cu luntrea călătorii
Prin noaptea furtunoasă cu trudă 'și caută drum.
Deasupra lor prăpădul își scutură fiorii.
Prietenii de departe noi vom peri de-acum!

Pe valuri uriașe, în urletul furtunii
Să poarte încă luntrea văslașii tot mai pot
O stea de-ar fi s'apară pe marginea genunii
Ar ști s'atingă fărmlul, în gândul lor socot.

Și iată cum se stinge durerea desperării,
Furtuna se oprește și marea doarme lin,
Prin norii ce s-alungă străluce steaua mării,
Luntrașii răd cu lacrimi și calea ei o fin...

O stea mântuitoare lucind pe cerul vieții
Ne-ar lumina cărarea și-am merge după ea.
Precum în vremea veche din răsărit drumeții
Au mers și Bethlehemul ajuns-au după stea.

Și cum ne-ar da odihnă când patimi vijoroase
S-ar ispiti năvalnic să 'nfrângă-al nostru gând
Pe valurile vieții, cu brațe credincioase
Am tot văslă s-ajungem limanul cel mai blând.

Gh. V. Butnaru

Carnetul lui Radu Roman

de Mihail Gașpar

V.

Mephisto! Cunoști tu farmecul tinereții? Simțit-ai tu vreedată fiorul unei seri de mai? Adastat-ai vreedată sub ploaia florii de cireș într'un amurg de primăvară eu ochii ținți la o fereastră cu oblonul întredeschis?

Nu?

Atunci, la ce ți-e bună nemurirea? Privește splendoarea din jurul tău. Uite, marea de verdeață și potopul de floare. Ascultă corul psalților naturii, scaldă-ți ființa în baia de lumină... Pleacă urechea și prinde graiul mut al firii... Auzi cum râde totul în jurul nostru, cum schincește în porniri de voluptate firea și totul cântă și țipă și strigă mereu eternul imn al iubirii... izvor nescat al vieții.

Mephisto! Acestea sânt zilele de sărbătoare în univers. În aceste zile e praznic pretutindeni. Acestea sânt zilele când și Făcătorul se bucură de opera sa.

Tu însă stai și astăzi rece ca și eri... ca și în clipa când duhul tău a trecut pentru întâia dată peste chaos.

Desfă învălișul tău înghețat de suflul eternei negațiuni... și gustă din plin splendoarea lunei de Mai. Las' să bată mai repede inima ta încremenită din clipa revoltei voastre contra Lui, să treacă o singură dată numai printr'însa raza caldă a celei dintâi iubiri... ș'atunci du-te și cerșește în schimbul nemuririi tale, un drum din viața scaldată în aurul lunei Mai.

Nu vrei să mă înțelegi?

Odată erai aproape ș'o faci. Iți mai aduci aminte? Nebun ce sunt, doar mintea ta nu are hotar, pentru tine nu există nici azi, nici eri, nici mâne.

Eram pe insula Capri, cu plămânile zdruncinate și locuiau în „Qui si sana” având ferestrele spre minunatul sin al Neapolei.

Nu mai un singur loc e mai frumos ca Capri — Mephisto!

Anadol-Hissar, pe Bosfor!

Mi-se prescrisese liniște desăvârșită și mi-se dăduse o slabă rază de nădejde. Nu cunoșteam pe nimeni. Tu-mi erai și atunci, ca și acum, singurul tovarăș. Din fereastră mea priviam ziua întreagă marea admirându-i firea de femeie cochetă. O vedeam ca pe o bachantă în nopți de orgii, înbiindu-și sânii

mari și voluptoși tuturora; și o văzusem ca pe o furie din tragediile grecești urmărindu-și jertfele.

O admiram și sufletul meu își pleca adânc fruntea înaintea celui ce a chemat la viață imensul cuprins de azur.

Cu răsul tău răutăcios tu și atunci puneai zăgaz sufletului meu.

Într'o zi sosi o familie de englezi. Tatăl, mama și — o minune cu fața de marmură și cu doi ochi, mai albastrii decât azurul mării lângă Capri. Pe fața de marmură, Thanatos își pușese însă semnul înfricoșat.

Bolnavii fac atât de ușor cunoștință. Sub cerul de azur și în umbra pădurilor de oleandrii înfloriți se nădese lesnicios basmele.

Minunea cu ochi albastrii sorbia cu toată hălia plămânilor bolnavi balsamul înbătător al sudului. Un medic acolo, în țara lui de neguri îi spusese, că Capri e o Viteză. Trupul istovit se cramponase cu întregul lui dor nebun de a trăi de acest colț minunat.

Pe o stâncă, care domina portul mititel și zarea albastră își alese locul de odihnă. Acolo s'au țesut timp de două luni atâtea doruri; de pe cuprinsul acela îngust au pornit atâtea nădejdi spre zări înfinite, nădejdi cari au murit în clipa nașterii.

Într'o zi, pe buzele crispate de dorul vieții s'a ivit un mărgăritar roș... mugurul înfricoșat al trandafirului morții... Peste alte trei zile, minunea cu ochi albastrii, pleca în cuprinsul coșciugului de metal din port spre țara lui de neguri. De pe stâncă care i-a fost atât de dragă o petreceam cu ochii. Eram atât de gol în ceasul acela, încât sufletul meu nu simția nimic. Dar în liniștea desăvârșită care mă încunjura. urechea mea osebi clar icnirile unui plâns înecat.

Cine a plâns în clipa aceea Mephisto?

De ce n'ai răs ca'n alte dați?

Vezi, și nemuritorii au clipa de slăbiciune omenească.

VI.

Mephisto! Înfloresc cireșii!

Potopul de floare respiră valuri de miros îmbătător. Albinele aleargă înnebunite dela floare la floare, culegând ambrozia și îndeplinindu-și marea taină a fecundității. Pământul înfăbântat se cutremură în deliciul conceperii. Valuri de miresme

dulcege aleargă peste cuprinsul scaldat în floare. Psalți împănați își cântă ariile nemuritoare, chemând în stihiri neîntrecute pe părtașa bucuriilor de mâne. Se reparează cuiburi, se leagă noi căsnicii. E o beție a vieții Mephisto!

Sufletul tău rece și nesimțitor nu se mișcă la văzul acestei icoane? Știi, te gândești că toate acestea trec; că bucuriilor acestora v'a urma stropul de pelin. Adevărat, dar ce are să însemne amarul clipelor din urmă, alături de voluptatea unui lanț de bucurii?

Vezi, în fața acestei icoane simțesc cu adevărat că am și suflet și că sufletul meu e străin de mine. Ași vrea să cuprind în brațe întreaga această lume înflorită și așa vrea să culeg dintr'odată miera tuturor bucuriilor. Să simțesc, înțreg, tot sbuciumul acestei lumi. Să plângă în mine toate durerile și să mă cutremur de fiorul tuturor bucuriilor.

Ai răs? Ai dreptate. Sunt un nebun. Tu doar ai aceea, ce eu cer și totuși treci cu zimbet rece și sfidător pe lângă lumea noastră de plăceri. Pornit din infinit, din dimensiuni astrale și senine, pe cari sufletul nostru le bănuie numai, tu răzi de bucuriile noastre, tu răzi de durerile noastre.

Dar atunci pentru ce unele și pentru ce celelalte?

Ce rost are atunci beția aceasta a firii din luna Mai și pregătirea înspre moarte din pragul ernii?

Descurcă-mi taina aceasta Mephisto!

Nu, nu! Lasă-o așa, e mai bine. Să-mi merg drumul fără să știu unde am să ajung. De mă așteaptă la popasuri bucurii ori dureri.

Las'să mă bucur de viață.

Privește, ce frumoasă este. Ascultă slujba aceasta solemnă din domul acesta fără măsuri, ascultă și râde. Dar nu cu răsul tău care îngheață, nu, râde tu răsul nostru mărginit, argințiu și metalic, chiotul vijelios al făpturii care-și cunoaște sfârșitul. Și prin sufletul tău țesut din nemărginire, las'să treacă fiorii cari fac să plesnească mugurii, să răzbată cântecul de dragoste care imbată codrii ocrotitori de taine și să se resfrângă în el dorul nebun...

Și când toate vor fi trecut, când la picioarele tale tremurând tu vei vedea zăcând pocालul spart din care ai sorbit odată atâtea bucurii, când ochiul nu va mai privi în soare ca'n anii vijelioși ai tinereții atunci... să vie ciasul. Din mă-

nunchiul amintirilor, tu îți vei toarce firul poveștii vieții tale, plecându-ți liniștit capul, închizând blând ochii.

Și pe urma ta, viața va trece mereu pe același drum, presărat cu flori și spini, înbiind în dreapta și stânga pocalul bucuriilor și a durerilor.

Tu nu râzi Mephisto?

De ce ai râde, doar tot ce ți-am spus mie mi le-am spus. E soarta mea aceasta, a noastră, a tuturor.

Ascultă chemarea sturzului! Pare-că ar fi dangăt de clopot de argint în zgomotul atâtor cântăreți. Închid ochii, să zăgăzuesc în sufletul meu zbuțiat întregul acest tablou de frumusețe.

Adânc de tot, răsar conturile altei icoane în această zi de primăvară. O icoană pe care n'o întunecă anii, n'o spălătesc amintirile. Avea trăește de ani și ani va mai trăi.

Mephisto! Ași dori să mai revăd țărnul înflorit dela Anadol Hissar pe Bosfor! Să mă mai plimb cu barca pe la Kadi-Kiöi, să mai stau în umbra întunecașilor chiparoși din cimiterul Eiub.

Acolo, au florile alt miros, aerul alt balzam, cerul un alt albastru.

Mephisto! Așa-i că acolo a fost raiul, perdut pentru un sărut al Evei. De ce râzi??

— Va urma. —

Plaiurile tinereții mele

Mi-e dor de plaiurile tinereții mele
Unde-am visat în nopți târzii de vară,
Și-am adorat scâpărătoare stele.
Mă'nvinge nesfârșita nostalgie...
Cum nu pot să 'ntorc Timpul înapoi,
Să retrădesc senina mea copilărie!
Vreau flori și dragoste alinătoare,
Căci laurii mării măucid, —
Vreau soare cald, vreau soare!...

Deschideți-mi cernitele castele
Să viu în țara de-unde am plecat —
Mi-e dor de plaiurile tinereții mele.
M'așteaptă visurile 'ngălbenite,
Privighetorile, în flori de tei,
Nădejțile de-uitare coplesite...

Ași vrea
Să sfâșii palida-mi melancolie,
Și Timpul să-l opresc o clipă'n loc —
Să retrădesc senina mea copilărie...

Justin Ilieșiu

Excelsior

Spre zări albastre înălțăm pământul
Pe care orice om îl poartă'n sine,
Spre țări cu soare nou în care cântul
Nu-i înecat adesea de suspine.

În sferile acele siderale
Întregul nostru corp ușor se simte.
Aceeai lumea visurilor sale,
Lume etern frumoasă, ce nu minte.

Dar sufletul zărind iar alte stele,
De-a căror strălucire se 'nfioară,
Vrăjit din nou de lumile acele
Mai sus, mai sus, ne duce corpul iară.

Eterni pribegi, e trist sfârșitul vostru...
Mormântul și uitarea vă e partea,
Plângând am înțeles destinul nostru,
Ne naștem să nu moară altfel moartea!

Const. Iliescu

E-atâta de târziu!...

Cărarea, care duce spre fântâni
O văd în strălucirea unui vis.
Avea atunci de strajă doi salcâmi
Și drumul ei era de floare nins.

O dulce 'njiorare m'a cuprins,
Când am trecut acum pe drumul ei.
Mi-a răzvrătit în suflet, dragul vis
Când am crezut nebun, în ochii tăi.

Cărarea, care duce spre fântâni
E astăzi toată, prinsă în pustiu!
Avea atunci de strajă doi salcâmi
Azi nu mai sunt! E-atâta de târziu...

E-atâta de târziu... zadarnic viu
Și cântece și flori, tot ce-am iubit
Le-am așternut pe toate 'ntr'un sicriu
Și le păstrez în sufletu-mi trudit...

G. VLĂDESCU ALBEȘTI

CAPITOLUL V.

„Intrebare!”

După loviturile fizice, pe care le-am suferit cu privilegiul primei mele întrevederi cu profesorul Challenger, și după cele intelectuale primite după reînfrarea mea în casa lui — mă găseam din nou în Enmore Park: un ziarist cam demoralizat. În capul meu — încă săgetat de dureri — se perinda gândul, că în povestirea acestui om trebuie să fie purul adevăr și că acest adevăr va avea urmări incalculabile în lumea științelor, — și se ținea îndărătnică convingerea, că, dacă aș obține îngăduința profesorului, aș putea da Gazetei un articol formidabil. La capătul șoselei aștepta un taxametrul. Am sărit în el și am plecat spre redacție. Mc Ardle, ca de obicei, era la postul lui.

— Ei! zise nerăbdător, cum ți-a mers? Mi se pare, tinere, că te întorci din războiu. Nu trebuie să-mi mai spui, că te-a atacat.

— La început am avut cu el o mică divirgență de păreri...

— Ce fel de om! Ce ai făcut?

— Pe urmă a devenit mai rezonabil și am stat binișor de vorbă. Dar nu am putut obține nimic; nimic, ce ar putea fi publicat.

— Mi se pare că nu ai dreptate. Dupăcum văd, ai obținut dela el un ochiu învinețit — și aceasta poate fi publicat. Nu mai putem tolera, Dle Malone, acest regim de teroare. Trebuie să-i băgăm odată mințile în cap. Am să-i trag în numărul de mâine un entrefilet, de să-i iase bășici. Să-mi dai numai materialul necesar, și mă angajez să-l așez pe acest selbateg la locul lui, pentru totdeauna. „Profesorul Münchhausen” — ce crezi ar ieși bine ca titlu? „Sir John Mandeville redivivus” — „Cagliostro” — toți șarlatanii și impostorii mari ai istoriei. Am să arăt eu ce extraordinar mincinos e omul acesta!

— Eu nu aș face-o aceasta, Domnule!

— De ce?

— Fiindcă nu e un mincinos!

— Ce fel? țipă Mc Ardle. Doar nu vrei să spui, că îi crezi absurditățile lui despre mamuți și mastodoni și șerpi de mare?

— Nu am auzit vorbind despre asemenea lucruri. Și nici nu cred, că a vorbit vre-odată așa ceva. Dar sunt încredințat că a descoperit un lucru mare, nou.

— Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, scrie-ți raportul!

— L-aș scrie atât de bucuros, dar toate, câte mi le-a spus mi le-a spus confidențial și m'a oprit să le scriu.

— I-am recapitulat în câteva propoziții istorisirea profesorului.

— Iată cum stă chestiunea.

— Mc Ardle mă privi foarte neîncredător.

— Bine, Dle Malone — zise în sfârșit — dar cel puțin ceva despre conferința din asta seară; și asupra acesteia nu poți fi oprit să scrii. Nu aud, să se mai ocupe de ea careva ziar, după ce asupra conferințelor lui Waldron s'au mai scris rapoarte cel puțin de zece ori până acum, și nici o redacție nu știe, că are să vorbească și Challenger. Vom da o lovitură, dacă vom fi norocoși, Dta și așa te duci acolo, de aceia te rog să ne faci un raport amănunțit. Am să-i țin loc în gazetă, până la miezul nopții.

Ziua aceasta mi-a fost cam zburciumată, obositoare, și de aceia am mers curând la masa, pe care am luat-o la Savage Club, în societatea lui Tarp Henry, căruia i-au povestit pe scurt aventura mea. M-a ascultat, pe fața lui uscată cu un zâmbet sceptic, și izbucni în hohot, când i-am mărturisit, că profesorul a reușit să mă convingă pe deplin.

— Dragă copile, nu se întâmplă lucrurile în viață în felul acesta. Oamenii nu fac descoperiri atât de importante — pierzându-și apoi dovezile. Lucrurile aceste să le lăsăm în grija noveliștilor. Prietenul nos-

tru e plin de șmecherii, ca o cușcă de moimițe din grădina zoologică. Toată povestirea e o minciună încoronată.

— Dar artistul american?

— Nu a existat nicicând.

— I-am văzut caetul de schițe.

— Caetul de schițe alui Challenger!

— Dta crezi, că el a desenat animalul-acela?

— Cine altul să-l fi desenat?

— Ei, și fotografiile?

— În fotografiile nu era nimic. Chiar Dta spuneai, că nu ai văzut decât o pasere.

— Un pterodactil.

— Aceasta e ce spune el. El ți-a băgat în cap pterodactilul.

— Și oasele?

— Primul a fost scos dintr'un zdravăn bou din Irlanda. Pe al doilea l-a amenajat pentru ocazia aceasta. Dacă ești isteț și îți pricepi meseria poți să falsifici un os tot atât de ușor, după cum poți să falsifici și o fotografie.

Am început să am un sentiment prost. Poate, că totuși m'am prea grăbit cu judecata mea. De-odată mi-a venit un gând norocos.

— Vrei să vii și Dta la conferință? îl întrebai.

— Genialul Challenger nu e o persoană populară, zise. O seamă de oameni au de a se răfui cu el. Am putea zice, că e unul din oamenii cei mai urgișiți din întreaga Londra. Dacă vor începe studenții de medicină, nu va mai lua sfârșit scandalul. Nu am nici o poftă să merg într'o grădină zoologică:

— Ai putea cel puțin să-i ascuți dovezile, înainte de a-l judeca.

— Poate că s'ar conveni să fac așa... Ei bine... Pentru deseară sunt al Dtale!

Când am ajuns la sala de conferință, am găsit un public cu mult mai mare decât ne așteptam. Un șir de automobile electrice își goleau povara de profesori cu bărbile albe, pe când răul întunecos de pie-

toni, care se îngrămădea prin poarta boltită, dovedea, că asistența va fi și populară și științifică. De fapt, îndată ce ne-am luat locurile, am băgat de seamă, că pe galerii și în fundul salei domnea un spirit tineresc, copilăresc chiar. Privind îndărăt, am putut recunoaște o mulțime de studenți, cu tipul cunoscut al mediciniștilor. Pe semne fiecare spital și-a trimis contingentul. Ținuta de acum a asistenței era veselă, cam ironică, poate. Studenții cântau crâmpăe de tîri populare, cu un entuziasm, care părea un curios preludiviu pentru o conferință științifică, și dela un loc la altul zburau glume usturătoare, care promiteau o săară amuzantă pentru unii, oricât de neplăcute erau ele pentru cei către care se îndreptau.

Așa, în clipa, când bătrânul Doctor Meldrum a apărut pe platformă, pe cap cu claclul lui cu margini în semicerc, cunoscut de toată lumea, a izbucnit, deodată, din toate părțile cântecul de bulevard: „De unde-ți cumpărași burbanul?“, așa că bătrânul se descoperi grăbit, și își ascunse pălăria sub scaun. Iar când podagrosul Profesor Wadley schiopătă înspre fotoliul lui, porniră din toate părțile salei întrebări pline de compătimire, asupra stării dureroselor lui degete dela picioare, cea ce îi pricinui o adâncă indignare. Cea mai puternică demonstrație s'a produs însă în momentul, când și-a făcut apariția noua mea cunoștință Profesorul Challenger, trecând să-și ia locul în capătul șirului din față, de pe platformă. Când a apărut barba lui neagră, a izbucnit un așa tumult de salutări, încât am început să cred, că temerile lui Tarp Henry aveau să se împlinească, și că asistența nu a fost tentată numai de conferința care avea să se țină, ci fiindcă s'o fi auzit, că vestitul profesor va avea și el parte în program.

Intre spectatorii bine îmbrăcați din primele șire încă au izbucnit câțiva inși în răs, dovedind, că demonstrația studenților aflase simpatii și între ei. Primirea profesorului de fapt a fost o izbucnire sălbatică de vuete asemănătoare urletelor din menagerie, în clipa, când se aud pașii servitorului care aduce stărvul. Era și un oarecare ton dușmănos în această demonstrație, dar mi se părea mai curând că avea caracterul batjocurei — mai curând era primirea unui om care îi amuza și îi interesa, deeață a unuia pe care îl urau. Challenger zimbi iertător,

cum ar fi făcut un om blajin încunjurat de o droaie de copii ștregari. Se așeză încet, răsufă adânc, își mângăie cu mâna barba și privi cu ochii întredeschiși, prin sprâncenele stufoase, mulțimea din sală. Încă nu se mulcomi viforul din sală, când pășiră în fața lui Profesorul Ronald Murray, prezidentul și Dl Waldron, conferențiarul — și se începu programul.

Profesorul Murray mă va ierta, dacă îi voi spune că are și el păcatul celor mai mulți englezi: că vorbește atât de încet, încât nu-l aude nimenea. E una din tainele vieții moderne, de ce oare unii oameni, care au să spună ceva, ce cred, că e vrednic să fie auzit, nu învață să vorbească așa, ca de fapt să fie auzit. Felul lor de a vorbi e tot atât de rezonabil, ca și când ai vrea să conduci dele izvor la un rezervoar un lichid prețios prin o țevă astupată care însă ar fi atât de ușor de desfundat. Profesorul Murray a făcut câteva comunicări cravatei sale și canei de apă de pe masă din față, trăgând cu ochiul către felinarul din dreapta lui. Apoi se așeză la locul lui, iar dl Waldron, vestitul conferențiar popular se ridică în mijlocul unui general răpot de aplauze. Era un om cu o înfățișare severă, slăbănog, cu o voce supărătoare și un fel de a fi agresiv, însă avea darul să-și știe asimila gândurile altor oameni și să și le treacă pe ale lui într-un fel, care era la înțelesul publicului laic, și avea calitatea să fie amuzant și când expunea cele mai abstracte lucruri, în așa fel, că de pildă chestia echinoctiului sau formarea vertebratelor în felul lui de a-l prezenta, devenea un obiect cu totul amuzant.

A desfășurat în fața noastră o perspectivă îndepărtată a creațiunii, dupecum e esplicată de știință, îmbrăcând obiectul într'un limbajiu clar, pe alocurea chiar poetic. Ne-a povestit despre globul pământului, pe când era încă o masă imensă de gazuri incandescente, rătăcind prin neant. Apoi ne-a descris procesul de solidificare, răcirea, contracțiunea scoarței, care a produs munții, vaporii din care au născut mările, zidirea înceată a scenei, pe care urma să se joace inexplicabila dramă a vieții. Asupra originelor primei scântei de viață a rămas discret, vag. El credea, că germeii vieții aveau să fie putut supraviețui focul inițial. În urmăre ei au trebuit să își facă apariția mai târziu.

Au răsărit oare din elementele anorganice ale pământului care să răcea? Foarte probabil. Au venit oare ei de dinafară transportați de vre-un meteor? Cu greu s'ar putea crede. În definitiv și cel mai cuminte om puține ar putea spune despre acest subiect. Nu putem; sau nu am reușit până acum să producem în laborator viață organică, din materii anorganice. Abizul între moarte și viață e atât de larg, încât chimia încă nu a putut zidi podul de trecere. Dar atunci era o chimie mai înaltă și mai perfectă: a Naturei, care lucrând cu infinite puteri în cursul unor vaste epoce, putea produce rezultate, pe care noi nu le putem atinge. Trebuie să ne mulțumim cu aceasta constatare.

Și aci a ajuns conferențiarul la răspântia mare a vieții animalice, începând de jos, cu moluștele și fragedele creaturi de mare, apoi treaptă de treaptă trecând peste reptile și pești, până în urmă am ajuns la un șoarec-kenguru, o creatură, care naștea pui vii și era strămoșul tuturor mamiferelor, și în urmăre și strămoșul tuturor celor din sală („Nu! nu!“, strigă din rândurile din fundul sale, un student necredincios.) Waldron ripostă, că dacă tinerul cu cravata roșie, care a strigat „Nu, nu!“, și care verosimil crede, că a fost clocit din un ou de găină, i-ar face plăcerea să-l caute după conferință, ar fi foarte vesel să vadă o asemenea curiozitate. (Răsete.) Cu greu putem crede însă, că acest proces de veacuri al materiei să-și aibă culmea în crearea aceluia domn, să privim în acest domn tipul final — rezultatul final al dezvoltării! Crede, că nu va atinge susceptibilitatea acestui domn cu cravată roșie, dacă va susține, că, oricâte calități ar avea în viața particulară acest domn, nu ar fi justificat îndelungatul proces al universului, dacă s'ar opri la acest produs. Evoluția nu e o forță stinsă, ci una care lucrează și azi, și va produce încă rezultate și mai mari.

— Va urma. —

Din negura vremii

Din negura vremii apare ca 'n vis
Și fuge de-a nopții 'ngropare
O stea 'ndepărtată acolo 'n abis.
Cu inimă caldă și suflet deschis
Pornește pe vechea cărare.

E, lung și e veșnic al razelor drum
In noaptea tăcută, pustie.
In valul vieții de ceață și fum
Apare mai blândă, mai sfântă acum
A clipele mele făclie.

La geam se oprește ca gândul ușor
Și-și lapădă toată mărirea,
Dar numai pe-o clipă și iară e 'n zbor',
Că drumul ei n'are vâpaia de dor,
Ce naște și-aprinde iubirea.

Și 'n câte seri triste ca visul pierdut
Plângând i-am cerut ajutoare,
Să fie nădejților mele un scut.
Dar n'a avut milă de-o mână de lut
Pribeagă și-așa trecătoare.

Un vis, o poveste, un cântec uitat.
O clipă trecutul îmi pare...
Dormi suflele blânde atât de 'ncercat.
Te 'ngroapă iar vremea, că ție ți-e dat
Să dormi sub tăcuta uitare.

Ioan Berghia

DĂRI DE TEAMĂ

Buletinul Muzeului limbii
române

Subt conducerea dlui *Sextil Pușcariu* a apărut al doilea buletin al „Muzeului limbii române” din Cluj, pe anul 1921—1922. Cele aproape 1000 de pagini cuprind în rândurile lor mărunte munca neobosită și migăloasă a atâtor elemente prețioase dela Universitatea din Cluj și de prin alte locuri, care, — în vreme ce alții nu fac nimic sau numai politică, — muncesc totuși cu zor pentru a desgroa din hârtii vechi și pentru a smulge din viața, care se schimbă, tainele și particularitățile limbii, pe care ne-o cunoaștem așa de puțin!

Emil D. B. Vasiliu: „Situația demografică a României”

Cartea dlui Vasiliu este un puternic ecou al frământărilor zilelor noastre, sinistru și amenințător, menit să ne trezească dintr'o nepăsare vinovată și să ne deschidă larg ochii asupra vieții acestui stat, pe care l'am creat totuși noi, „cei de-o limbă și de-o lege.” Bazat, pe cifre, care nu mint și care în mușenia lor grăesc mai puternic decât orice stil bombastic, dl Vasiliu par'că zice: lată, asta ni-i țara, acestea ni-s orașele, asta-i poporul românesc, aceștia sunt streinii! Vedeți primejdia, vedeți proporția: și cunoașteți-vă prezentul și ghiciți-vă viitorul.

Cine se interesează de toate aceste probleme — și oare care bun Român nu se interesează? — acela simte o adevărată bucurie cetind admirabilă carte a dlui Vasiliu, pe care o recomandăm tuturor cetitorilor noștri. Se poate comanda la autor, în Cluj, str. Băii Nr. 6.

Liviu Rebreau: Pădurea spânzuraților

Di Liviu Rebreanu, trecând la roman dela nuvela realistă, pe care a cultivat-o și exploatat-o cu destul succes, a făcut un pas firesc în evoluția unui scriitor și de aceea apariția romanului *Ion* n'a surprins pe nici unul dintre cetitorii regulați ai literaturii noastre. Surprinderea a venit numai atunci, când Academia Română a decernat acestei cărți marelle premiu „Năsturel”, căci în clipa aceasta romanul a fost pus în cumpănă cu alte lucrări românești distinse cu acelaș premiu mare și având astfel o bază de comparație, *Ion* s'a înfățișat deodată plâpând și firav, ca multe, foarte multe alte cărți apărute în cursul unui an în literatura noastră. „Cel mai bun roman românesc” este un roman mijlociu, cu caractere forțate și brutale și adesea cu un stil mai mult, decât inestetic. Acest lucru i s'a mai spus dlui Liviu Rebreanu încă la apariția întâiului său roman și dacă rezumăm acum și noi aceste contări, o facem numai pentru a accentua, că dl Liviu Rebreanu nu are noroc cu romanele sale. „Pădurea spânzuraților”, este la rândul lui un roman tot atât de anemic, ca și *Ion*. Exagerări nefirești, o acțiune colțuroasă, care nu cunoaște adesea nici o înăntuire armonică și multă filosofie banală, de cafenea, — asta-i tot ce ne îmbie „Pădurea spânzuraților”.

Ceea-ce ne dă volumul acesta nou din „Dacoromania” este, în adevăr, cel mai prețios document al însemnătății, pe care o are pentru noi „Muzeul limbii române” din Cluj și dovada cea mai aleasă de hărnicia și destoinicia profesorilor grupați în jurul lui.

Căpitan A. Locusteanu: „Subt aripa morții”

„Insemnările fugare din războiul de întregire” ale dlui Locusteanu sunt prețioase pagini de contribuție la cunoașterea marelui război, care ne-a cerut atâtea jertfe, pentru că să ne poată da ceea ce a dorit cu atâta ardoare sufletul românesc de pretuțindeni. Ele sunt scrise de preferință vioi și concis dupăcum i se potrivește *ostașului*, dar pe ici-colea se așterne cu toate acestea aerul plin de mireasmă și de subtilitate al *scriitorului*, care subt puterea unei inspirații sincere reușește să creeze pagini admirabile, cum puțin se citesc în literatura noastră de război. Felicităm pe colaboratorul nostru pentru însemnările pe care ni-le dă și am regreta, dacă ar părăsi condeiel.

O antologie a poezilor români noi.

Di Keresztury Sándor a făcut un mare serviciu poeziei noastre noi; traducând bucăți alese din scrisul celor mai de seamă poeți români de azi. Am dori din toată inima, ca traducerea sa splendid redată în limba maghiară, să găsească aprecieri juste în publicul maghiar, curuia i se adresează antologia sa.

Războiul și civilizație.

Di I. C. Delaturda, într'un volum de peste 300 de pagini se ocupă cu cele mai variate probleme ale zilelor de astăzi, fixând într'un stil ușor filosofia diferitelor chestiuni de civilizație. Cartea sa tratează în patru capitole „principiul răului”, în alte patru „Evreii”, șapte capitole de „aspecte contemporane” în trei capitole „puterea credinței” și în șase capitole „sufletul umanității”. Prețul cărții e 70 lei și se găsește la „Ardealul” din Cluj.

O invenție românească în medicină. D-l dr. *Corneliu Gancevici*, conducătorul sanatoriului de tuberculoși de la *Bârnova* jud. Iași, a descoperit un aparat *Pneumotorax* pentru vindecarea tuberculozei. Cu el injectează azot între pleură și plămâni bolnavului, care se vindecă în scurt timp.

Mulți bolnavi, cari au venit grav bolnavi aci, ne afirmă că au fost complect vindecați. Ei singuri spun cum au fost aduși cu țarga în sanatoriu, și au eșit însănătoșiți și curăriși radical în urma constatărilor prin examenul radiografic și al sputei.

Un român descoperă o nouă stea. Observatorul astronomic englez comunică Agenției Reuter:

„Dela profesorul *Strandree*, directorul stației centrale pentru telegrame astronomice, a sosit o telegramă că astronomul român, *Ziviri* a descoperit o nouă stea de mărimea 1.

Descoperirea e de mare însemnătate. Stele noi de mărimea 1-a sunt foarte rare. În ultimii 2000 ani erau cea 20. Se crede că ele provin dintr-o conflagrație incalculabilă în spațiul universului, care probabil e rezultatul unei ciocniri între doi sori stinși.

Noua stea se fixează în calea Lactee, pe un punct situat la o depărtare de 62° dela polul Nord sub constelația *Lebăda*.

Această descoperire nu poate decât să ne bucure fiind românească.

Descoperire în Palestina. În Palestina au fost reluate săpăturile întrerupte câva timp.

Sr *Herbert Samuel* a făcut cunoscut la adunarea din urmă a societății arheologice palestiniene, că s'a găsit un mare candelabru de aur cu șapte brațe. Iar pe locul vechiului oraș *Ascalan*, făcându-se săpături s'a găsit la o adâncime de 30 metri urmele unei culturi de cel puțin 30 de veacuri.

Cercetările sunt în curs și se speră să se descopere noi pagini de istorie necunoscută de noi, grație unei noi comisii energice ce conduce lucrările.

Coloniști Italiani în Rusia. Ziarul italian „*H Mondo*” anunță că reprezentanții agriculturii și industriașilor italieni au încheiat cu guvernul sovietic un contract pentru închirierea a 100.000 ha. de pământ în regiunea *Donului*.

Acest teritoriu va fi populat cu 50.000 de țărani coloniști italieni, cari sunt într-o

situație foarte rea din cauza lipsei de lucru din Italia.

Contractul va fi în curând întărit de guvernul rus și italian, cu obligația ca unelele agricole necesare coloniștilor să fie puse la dispoziție de Uniunea metalurgică italiană.

Premii literare. Di Ioan *Baciu*, preot pensionat din *Lugoj* oferă un premiu de 1000 de lei pentru cele mai bune piese teatrale populare, care vor apărea în „*Biblioteca amatorilor de teatru*” și „*Biblioteca teatrală pentru copii*”. Condițiile se comunică din partea editorului.

O poveste cu ace. Un domn, *Ferdinand Künzelmann*, scria după revoluția din 1919 într'un ziar din *Praga* următoarea „*nostimadă*”, care nu este numai o „*nostimadă*”, ciitorule, dacă vrei să gândești mai adânc:

„Cu doi ani înainte de războiu am avut (dată, eu și doi prieteni veseli, ideea bizară de a intra în cartierul „*Tiergarten*” din *Berlin*, într'una din prăvăliile strălucitoare ale unui atelier de modă, ca să cumpărăm pentru zece pfenici ace de gămălie. Doamna cea tânără de după teighea, cu frizura în forma turaului, — un păr galben deschis — după ce se apropiase puțin de noi cu fața solemnă, care ne spunea că se dimitte să pertracteze cu noi, vorbindu-ne într'un ton, căruia pe lângă toată osteneala dată de muncă de a-i prelucra mările, nu i se putea denega mirosul provenienței; *Ackestrasse* — doamna, zic, își luă poza unei regine, atinse în orgoliul ei, a unei regine, jucate de o actriță de teatru de mahala, când i-am comunicat dorința noastră de a cumpăra ace de gămălie și nu ne spuse cu un gest scurt al mâinii spre ușe, altceva, decât: „*N'avem așa ceva, mă rog!*”

„Cu asta ne-a dat drumul, iar noi am plecat răsând în calea noastră, răsând și satisfăcuți, fiindcă rezultatul aventurii noastre a fost întocmai după cum îl prevestisem și așteptasem noi.

„Opt zile mai târziu am repetat aceeași glumă în *Paris*, într'una din prăvăliile cele mai frumoase și mai de seamă din apropierea Operei celei mari. Și aici am fost trei inși și am fost îndată primiți din partea unui stol întreg de domnișoare, cari ne întrebăru cu surâsul acela al parisiancelor, ce pare o rază de soare, după pofta inimii noastre. Nici una din ele nu se simți atinsă, nici nu făcu o față posomorâtă, când auzi că nu vrem să cumpărăm nici pălărie, nici shawl, nici flori de mătase, nici chiar un evantai, ci numai ace de gămălie.

Ne-au condus îndată la o masă, care ascundea în sine adevărate armate întregi de ace în dulapurile și sertarele sale de sticlă, ace de toate telurile și de toate formele — nici odată nu ne-am fi putut închipui în simplitatea minții noastre bărbătești că ar fi cu puțință să variezi atât de mult și cu atâta succes tema atât de simplă, ac de gămălie. Am petrecut o jumătate de oră nespus de veselă, căutându-ne cu ajutorul și conduși de domnișoarele de după teighea, o colecție întregă de ace de gămălie din cutițe și farfurioarele puse înaintea noastră. La urmă-urmelor am cumpărat de vre-o 2—3 franci — dar cumpărătura aceasta ridicol de mică n'a fost privită din partea vânzătoarelor cu ochi rătăcioși, ci am fost serviți ca și când am fi cumpărat cine știe ce lucru de preț, ba — ce e mai mult — ne-au predat acele împachetate

Glume.

Nu mai sunt copii. *Georgel* scrie foarte atent la mescioara lui. Tatăl său văzându-l atât de adânc cit în studii, îl întreabă cu curiositate:

— Ce studiezi acolo *Georgel*? Îți faci lecția?

— Nu tată, răspunde grav micul savant, îmi scriu memoriile.

— Bine, dar astea se scriu la bătrânețe.

— Până atunci le uit, explică *Georgel* aferat și continuă să-și eternizeze numele întorcând spațele nepriceputului său părinte.

Consolarea îmbogățitului de război. Cunoști ce a mai nouă dispoziție, a viitoarei legislații? E vorba, că statul să ia 80% din averea îmbogățitilor de război.

— N'am nici o grijă, răspunde îmbogățitul, nepotul meu Ionel a luat-o înaintea statului.

Un călător se plânge conductorului de tren, de lipsa de comoditate în trenurile de astăzi.

— „*Domnule*, — răspunde tancredistul cu un aer de bonomie, loc este berechet, numai călătorii sunt prea mulți”.

in hârtie de mătase, frumos colorată și domnișoarele draguțe ne-au surâs, predându-ne pachetele, vesele, fiindcă pricepeau dânsule prea bine că noi suntem niște tineri glumeți, și că cumpărătura aceasta nu este decât o faptă hazlie de-a noastră — ne-au petrecut până la ușa, întocmai ca și când am fi făcut cine știe ce cumpărătură de preț."

Inchipuiți-vă — Vă rog — aceeaș scenă in prăvăliile noastre. Cam ce soartă ar avea domnul Künzelmann cu acele lui?..

Pălărie de doctor pentru o statuie. Universitatea Salamanca din Madrid a comemorat săptămânile trecute a treisuta aniversare dela proclamarea de sfântă a Terezei de Adila. I. A. această serbare a asistat și perechea regală spaniolă.

Sfânta a fost numită cu acest prilej doctor de onoare a universității Salamanca. Regele Alfons a ținut o vorbire asupra însemnătății istorice a numitei universități iar episcopul orașului a glorificat viața marelui binefăcător ce-a fost Tereza de Adila. Statuia acestei sfinte așezată în dom fu acoperită cu pălăria de doctor, care-i împodobită cu diamante prețioase și e un dar al femeilor spaniole din Madrid. Pălăria aceasta are valoare de peste 200 mii peseta.

O nouă modă engleză. Cea mai nouă pasiune a damelor engleze e pipatul. Una din primele fabrici de pipe din Anglia fabrică deja de mai mult timp pipe pentru dame abia fiind în stare să satisfacă comenzile. Femeile cari se pretind a duce tîrul în Anglia, nu mai fumără țigarete. Pipa scurtă ținută cu grație în colțul gurii cred ele că dă tipului e glez un deosebit farmec. Pele femeiești sunt în genere cu mai multă fineță lucrate. Pentru dame cu gust deosebit de rafinat și cu parale mai multe se fabrică pipe de lux cari uneori sunt împodobite frumos cu pietre scumpe și se vînd pe prețuri considerabile.

Un mort înviat. Dr. Bedford Russel, un medic cu vază din Londra, specialist în morburile de inimă, a isbutit de curând să readucă la viață pe-un bărbat tânăr care murise deja de mai multe ore, făcându-l să trăiască încă 27 de ceasuri. Medicul a făcut o tăietură adâncă în cadavrul, la piept, a masat cu mâna inima mortului timp de mai multe ore aducând-o astfel în funcțiune. Cu tot acest succes uimitor, cercurile științifice din Londra nu dau cazului prea mare însemnătate.

Un ban ce și-a greșit adresa. O păjanie nostimă a avut zilele trecute un american ce petrecea de câțiva timp la niște rudeniile ale sale în orașul german Freiburg. Era un avocat din New-York. La o escurție făcută în oraș se răzîmă omul de pervazul unei vitrine vînd să scrie o carte postală. Fiind încălzit și-a scos pălăria și-a așezat-o alături de el. Un trecător văzând pe americanul, îmbrăcat simplu crezu că-i un cerșetor, îi

aruncă în pălărie o monedă de cinci pene. Americanul n'a refuzat banii, a mulțumit, lăsându-l pe donator în credința lui. Moneda o va duce cu el ca să arate compatrioților săi de peste ocean, că cu toată mizeria ce domnește în țările europene, se mai găsesc totuși inimi mîloase cari se îndură de câte-un biet lipsit, deși în cazul de față a fost o eroare.

PUBLICAȚII NOUI

Horia P. Petrescu: *Gogu*, piesă teatrală populară în 3 acte. Editura Krafft, Sibiu. Prețul 10 Lei.

Volbură Poiană: *Luna 'n prag*, versuri. Prețul 20 Lei.

P. Partenie: *Boierul Drăgușin*, schițe și însemnări. Cartea Românească, 18 L.

Bucura Dumbravă: *Haiducul*, ediția V. Cartea Românească, 30 lei.

Petre E. Costescu: *Prietenii*. Cartea Românească, 10 lei.

Al. Dumas-Tatăl: *Strigoii Carpaților*, Cartea Românească 3 lei.

V. Al. Jean: *Ce știa satul*. Casa Școalelor, 15 lei.

Mihail Sadoveanu: *Ti-aduci aminte...* Cartea Românească, 25 lei.

Adrian Mantu: *Meșterul*, 3 acte în versuri.

P. Diaconescu: *Muncă, pricepere, cinste, povestiri morale*. Cartea Românească, 10 Lei.

Serafim Ionescu: *Suflete alese*, piesă în 3 acte. Cartea Rom. 6 Lei.

Serafim Ioneșcu: *Unirea Plevna, Dacia*, piesă într-un act. Cartea Românească, 5 Lei.

C. Motăș: *L. Pasteur, viața și roadele muncii sale*. Cartea Rom. 3 Lei.

Mator N. Mihai: *Rătăcirile bolșeviste*. Cartea Rom. 2 Lei.

POȘTA REDACȚIEI

Ioan Tr. Filip: Confirmăm primirea sumei de Lei 60.

Teodor Mureșan, prof. Turda: Confirmăm primirea celor zece abonamente pe câte trei luni și vă mulțumim din inimă pentru prețioasă sprijin, ce ni-l dați.

G. Iordache: Vă rugăm să ne comunicați și deslegarea ghicitoare trimise.

Gh. I. D. "Blestem" nu se poate publica.

Nicolae Muresian in R. V. Am scăzut 10 Lei pentru No. 1-2, iar restul de 40 lei l'am trecut în abonamentul D-soarei.

George Neagu: Durere, nu avem colecțiile vechi, dinainte de război.

Gh. Șterfenița: Confirmăm primirea abonamentului pe 1/2 an.

Ion Groșșan, Bărlăște: Din cei 60 lei trimiși, 50 lei am trecut în restanță pe anul 1922. Nu arătați ce numeri vă lipsesc, scrieți-ne să vi-i trimitem.

Petru Seuleanu: Abonamentul D-v. este plătit până la 31 Martie a. c.

Veturia Densușianu: Abonamentul D-v. este achitat până la 31 Mai a. c.

Maria Puiu: Da, în 1915 au apărut numai 5 numere. În luna Februarie revista a încetat din pricina războiului.

Bank of Europe din New-York este rugată a ne comunica pentru care scop ni-a trimis banii prin „Cetatea”.

I. A. M. Naivitatea versurilor și lipsa selecțiunii împiedică publicarea poeziei D-v. Scrieți deocamdată numai pentru caetul D-v și încercați mai târziu cu publicarea.

P. On. F. „Orfanul” are greșeli prea mari de ritm și de rimă, din pricina cărora nu se poate publica.

I. C. D. Lucrările trimise de Dtră nu le putem folosi. Ele sunt începuturi simple, care nu arată încă nimic.

Găcitoare

1	a	ă	â	ă	ă	ă	ă	ă	ă	ă
2	a	a	a	a	a	a	ă	c	c	
3	c	c	d	e	e	e	e	e		
4	e	e	e	e	e	f	i	i	i	
5	i	i	i	i	i	i	i	i	i	
6	l	m	m	m	m	n	n	n		
7	n	n	n	n	n	n	n	n		
8	n	ă	p	r	r	r	r	r		
9	r	r	r	s	s	t	t	t		
10	t	t	t	t	u	v	z	z		

Literile din această figură așezate corespunzător ne dau 10 cuvinte cari indică;

1. Munți în România;
2. Decor;
3. Hotărîre judecătorească;
4. Plan de drum;
5. Calificativ pentru om rău;
6. Produs al grădinaritului;
7. Poetul român;
8. Neam de Român;
9. Spaima moliiilor;
10. Un popor.

Exact găcite aceste cuvinte, literile lor inițiale ne dau numele unei reviste românești.

M.

**Dacă doriți
zaharicale
fine, cereți**

Lloyd 1356 4-26

„MELISSA“

CLUJ

TELEFON

6-48 și 6-65

E. B. O rubrică feminină anume creată nu intră în programul revistei noastre. Fiind „Cosinzeana” o revistă distractivă și de informații, nu ’mbrățișează o chestiune de propagandă specială, dându-i întâietate față de alte chestiuni. Ceeace poate face, este că publică în anumite împrejurări articole izolate despre o problemă oarecare.

Serban V. Din 100 de Lei, ce a trimis am scris pe anul curent 50 Lei, pe lunile Ianuarie—Mai.

LA

Regele Pălăriilor
au sosit

Noutăți

în specialități de mode de domni.

5—23

Lloyd 1287

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după deseneuri, se pregătesc artistic la Fabrica și șlefnitoria de sticle și oglinzi.

HUNWALD

CLUJ

Strada Vlahuță No. 3. Telefon 1—47.
Resmăluim oglinzi stricate.
Lloyd 1152 6—24

Intreprindere Electrotehnică
Românească

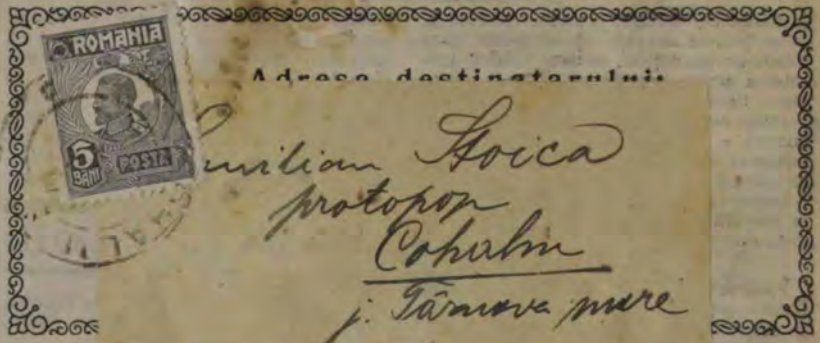
Teodor Maior

Cluj, Calea Victoriei 7. Telefon 577.

Furnizează: Electromotoare, Dinamuri, Vase pentru gătit, Fiecare de călcat, Acumulatori, BECURI pentru orice tensiune și lumină, diferite alte aparate electrice și materiale de instalație.

Execută: la comandă orice instalațiuni de lumină, transmițeri de forță atât în loc cât și în provincie, PROIECTE ȘI OPERTE LA CERERE GRĂTUIT.

Stațiune de încărcat
6—22 și reparat acumulatori.

ABONAȚI REVISTA „COSINZEANA”.

PURTAȚI NUMAI ÎNCĂLȚĂMINTE

CU MARCA

„CHAUSSURES ECHO”

ESTE LUCRU CONSTATAT, CĂ ACEASTA
ESTE **CEA MAI SOLIDĂ ȘI MAI**
IEFTINĂ ÎNCĂLȚĂMINTE

La administrația noastră se găsește de vânzare

Colecția completă din 1922 a revistei
„COSINZEANA”

Cu sute de ilustrații, numeroase articole, proză și versuri, este cel mai trivit cadou ce se poate face la zile onomastice, ori la serbări școlare.

Prețul unei colecții nelegate Lei 120.—
O colecție legată frumos . . . Lei 180.—

BERILE fabricii de bere CELL din Cluj

Berea nutritoare Berea

Hercules și Monostor

Specailitatea deschisă
brună din malți dublu

DEPOURI ȘI REPRESENTANȚE ÎN PROVINCIE

Gherla, Dej, Jibou, Șimleul Silvaniei, Tâșnad, Huedin, Gilău, Iara-de-jos, Mociu, Uioara, Aiud, Oradea-Mare, Careii-Mari, Satu-Mare, Baia-Mare, Șomcuta Mare, Sighetul Marmăției ș. a. m.